9e JAARGe. № 272

OOSTPOST

SOERABAYASCHE COURANT

Prijs der Inteekening.
Voor Soerabaya 1/2 jaar ƒ24.– 1/4 halfjr ƒ12.– 1/2 maand ƒ2.–
" Java. " do. " 30.– " do. " 15.–
" Buitenb. " do. " 36.– " do. " 18.–
" Europa. " do. " 50.–
De OOSTPOST verschijnt dagelijks met uitzondering van den Zondag.

DINGSDAG 19 NOVEMBER 1861.

Prijs der Advertentiën.
De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letters betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.
Voor doorloopende annonces kunnen schikkingen worden getroffen.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel

VERTREK DER LANDMAIL
In de maand November den 25sten.

ADVERTENTIEN.

Veiling van doorgekapt Kopergeld.

De Resident van Soerabaija maakt bekend, dat op

Maandag den 16den December 1861,

bij 's lands pakhuizen te Soerabaija, in het openbaar zullen worden opgeveild 400 000 AMSTERDAMSCHE PONDEN DOORGEKAPT KOPERGELD, waarvan een monster bij gemelde pakhuizen ter bezigtiging ligt.

De verkoop zal geschieden op de voorwaarden bedoeld in de *Javasche Courant* van den 23sten dezer No. 85.

Soerabaija, 28 *October* 1861.
Namens den Resident,
De Assistent-Resident voor de Comptabiliteit,
(1775) **W. HAPPÉ.**

De Contribuanten aan de **Schutter-kas** worden bij deze uitgenoodigd om hunne achterstallige Contributie aan de **Schutter-kas** ten spoedigste te voldoen, ten kantore van den ondergeteekende, aan de *Kalimaas.*

Gelijktijdig wordt bij deze in herinnering gebragt het slot van art. 6 van het reglement op de Schutterijen (staatsblad 1838 No. 22) luidende:

„De contributien moeten steeds vooruit en bij termijnen van drie maanden aan den Kwartiermeester voldaan worden. Bij gebreke van dien zal de vordering geschieden bij wege van parate executie ... officier bij den Raad van Justitie."

De Luitenant Kwartiermeester,
C. VON OVEN.

VENDU DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Woensdag den 20sten November 1861.
Voor het sterfhuis van den heer *Stecher*, nabij de Simpangsche poort van meubelaire goederen etc.

Op Donderdag den 21sten November 1861.
Bij den heer *D. D. van Boeckholtz*, in de chineesche kamp van diverse goederen.

Op Vrijdag den 22sten November 1861.
Bij den heer *Jut*, te Boeboetan van meubelaire goederen. (1802)

Op Zaturdag den 23sten November 1861.
Bij het militair kleeding magazijn alhier van overtollige en afgekeurde gouvernements goederen.

GEBOORTEN.

Bevallen van een' ZOON, H. S. L. STEUP, *Dutrieux.*
Soerabaya, 16 *November* 1861.
Eenige kennisgave. (1826)

VENDUTIE

op Woensdag den 20sten November a. s.
in het sterfhuis van wijlen den heer

J. W. STECHER,
nabij de Simpangsche poort,
door

LE ROY & CO.

Van eenen netten goed onderhouden inboedel als:

Een PALISSANDERHOUTEN AMEUBLEMENT bestaande uit: EEN BANK, TWEE CAUSEUSES, TWEE VOLTAIRES en TWAALF STOELEN met satijn bekleed.
Twee BANKEN en vier mahoniehouten WIPSTOELEN met paardenhaar bekleed.
RONDE, VIERKANTE en SPEELTAFELS en CONSOLES,
EENE PIANINO.
KROON- HANG- MUUR- en STAANDE LAMPEN en HANGSTOLPEN.
Een BUFFET.
KLEEDER- en DISPENSKASTEN.
IJZEREN en HOUTEN LEDIKANTEN.
PLEET- GLAS- en KRISTALWERK.
PORCELEINEN EET- en THEESERVIESEN.
3 ZINGENDE KANARIEVOGELS.

VOORTS.
JUWEELEN, GOUD- en ZILVERWERK.

ALSMEDE.
3 TOERWAGENS (VIS-A-VIS.)
2 spannen goed loopende WAGENPAARDEN.
PAARDENTUIGEN en STALGEREEDSCHAP.
Eene groote collectie fraaije BLOEMEN IN POTTEN.
(1797)

Op de VENDUTIE

van den 21sten November a. s.
zal nog voor rekening van belanghebbenden worden verkocht:

CWE R & C	No. 24.	een kist à 50 ps. 6/4 RUWE CALICOTS.
HBS	" 226.	een baal " 20 ps. DRILLS.
CVH	" 74.	een kist " 50 ps. 6/4 MADAPOLLAMS.

min of meer door zeewater beschadigd aangebragt per het Nederlandsche schip *ELISABETH en JACOBA*, Kapitein **Lucas.**
(1841) D. D. VAN BOECKHOLTZ.

OP DE VENDUTIE

van den 21sten November a. s.
zal nog worden verkocht:

2 kisten met blikken PROVISIEN, bij kleine kavelingen voor huisselijk gebruik, Pommerance BITTER, SIROPS ASSORTIS, kleine TOILET SPIEGELS, stellen MESSEN en VORKEN in MAHONIJHOUTEN kistjes, 75 vaatjes BOTER, imitatie LEDER, kleine STOLPEN

en

circa 36 picols KOFFIJ.
(1835) **D. D. VAN BOECKHOLTZ.**

VENDUTIE WEGENS VERTREK.

Op Vrijdag 22 dezer
te
BOEBOETAN,
in het woonhuis vroeger geoccupeerd door de Heer

OHL,
door

KARTHAUS & MELCHERS,

van eenige meubelaire GOEDEREN van de Heer **JUT**, bestaande uit:

SCHILDERIJEN, SPIEGELS, LAMPEN.
KASTEN, LEDIKANTEN.
STOELEN en BANKEN.
Eene VIS-A-VIS.
Een BENDY.
WAGENPAARDEN en een bij uitstek hardloopend SCHIMMEL BENDY PAARD.
Een Noord Hollandsch BENDYTUIG en hetgeen verder zal worden te voorschijn gebragt. (1804)

VENDUTIE

op 26 November 1861,
BIJ

J. H. TEN CATE,
van

Diverse Commissiegoederen.
(1843)

VENDUTIE WEGENS VERTREK.

Op Woensdag 4 December,
ten huize van de WelEd. Heer **HEIDSIECK**
DOOR

KARTHAUS & MELCHERS,

Van eenen goed onderhouden inboedel bestaande uit: **Gepolitoerde banken, stoelen, tafels, knapen, schutsels** etc.
Spiegels en **schilderijen.**
Een **kroonlamp** met 3 lichten, **hang-** en **tafellampen, kristal-, porcelein-** en **aardewerk.**
Eenig **zilverwerk** en **militaire ornamenten.**
1 Vis à vis.
1 Handwagentje voor **1** en **2 paarden.**
1 Bendy.
2 Spannen wagenpaarden, waaronder 1 span uitmuntend gedresseerd.
1 Battak bendiepaard.
1 Macassaarsch schimmelrijpaard met **zadel, pistoolholster** etc.
Wagentuigen en **stalbehoeften.** (1827)

HOUT VENDUTIE

TE
Modjokerto.
Den 4den December a. s.

Zullen door ondergeteekende te Modjokerto in publieke ... 300 DJATIE HOUTWERKEN ...
Afkomstig van den HOUTAANKAP te Blitar.
(1837) **B. J. VAN ECK & CO.**

Op een nader te bepalen dag

zal, krachtens regterlijke magtiging en volgens plaatselijk gebruik worden verkocht:

de lading **MACHINERIEN** uit de gerenommeerde fabriek van

H. O. ROBINSON & CO,
TE
London,

van daar aangebragt per het Nederlandsche Brikschip **Rhijnvis Feith**, kapitein A. F. LAMMERTS, bestaande uit:

1 STOOMMACHINE van 12 PAARDENKRACHT, met TUBULAIRE KETEL;
2 OLIEMOLES.
HYDRAULISCHE PERS met POMPEN (compleet),
3 IJZEREN vlotten en diverse gereedschappen voor de opzetting.

verders

33340 HOUTEN SIRAPPEN met de noodige HOUTWERKEN.
48000 METSELSTEENEN, KOOPMANSCHAPPEN, BALKEN, PROVISIEN, nieuwe MEUBELEN, enz. enz. enz.

Inlichtingen te bekomen ten kantore van den procureur MR. KOOIMAN, in de chineesche kamp te Soerabaija.
(1824)

HOUT-VENDUTIE

TE
Poeloe GRISSEE.

Op een nader te bepalen dag
in de maand December
zullen verkocht worden:
een groote partij
DJATIEHOUTEN BALKEN.
(1830) **P. C. VAN ROIJEN.**

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

Vertrekdagen der Stoomboot
OENARANG,

Kapitein S. VAN HULSTIJN,
over de maand November.

Van **Batavia** naar **Sam.** en **Soerabaya** 3 en 19 Nov.
„ **Samarang** „ **Soerabaya**..... 6 „ 22 „
„ **Soerabaya** „ **Sam.** en **Batavia** 10 „ 26 „
„ **Samarang** „ **Batavia**.......... 12 „ 28 „

De Agenten,
(1714) **ADAM & CO.**

STOOMVAART
Langs de Noordkust van Java.

Gedurende de maand November is het vertrek der stoomschepen van SOERABAYA via SAMARANG naar BATAVIA bepaald op **den 7den, 15den, 22sten, en 29sten.**

Adres bij,
(1745) **W. CORES DE VRIES.**

HET STOOMSCHIP MACASSAR.

Kapitein **BIERINGS.**
Vertrekt naar BATAVIA via SAMARANG,
op Vrijdag den 22sten November.
Adres bij
(1829) **W. CORES DE VRIES.**

VERTREK VAN SCHEPEN

PASSAGE NAAR NEDERLAND,

wordt aangeboden met het, voor passagiers uitmuntend ingerigte, snelzeilend schip

ARGO,

Kapitein A. W. F. VAN TEUTEM,

varende een bekwaam geneesheer en eene melkgevende koe.

Deze bodem zal met ultimo December, door straat Balie de terugreis aannemen.

Voor nadere informatien vervoege men zich bij den gezagvoerder Marine-Hotel en bij de agenten

REIJNST & VINJU, *Batavia.*
(1828) ANEMAET & CO, *Soerabaya.*

PASSAGE naar AMSTERDAM.

wordt aangeboden met het snelzeilend Nederlandsch Barkschip

WILLEM DANIEL.

Kapitein **A. de Jong.**

Dit schip heeft eene zeer nette ingerigte kajuit welke door eene familie afzonderlijk kan worden ingehuurd, en waarin zich ook bevindt eene badkamer.

Het vertrek is bepaald direct van hier binnen tien dagen.

Reflecterenden gelieven zich te vervoegen bij

De Agenten,
(1834) **FRASER EATON & CO.**

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het snelzeilend voor passagiers uitmuntend ingerigt Nederlandsch schip

ANTONIA PETRONELLA,

Gezagvoerder A. VAN VOORENDIJK.

Deze bodem zal in de eerste dagen van December van **Pasoeroean** de terugreis aannemen.

Voor nadere informatien gelieve men zich te vervoegen bij

De Agenten,
(1849) **J. F. VAN LEEUWEN & CO.**

TE KOOP

Onder nadere goedkeuring van het Gouvernement, de huurregten van het land **Temoeloes en onderhoorigheden,** gelegen aan de *Solo* rivier in de Residentie *Soeracarta.* — De gronden zijn bijzonder geschikt voor de teelt van **SUIKER** en beslaan eene oppervlakte van C^o^. 476¼ gouvernements Bouws.

Nadere inlichtingen te bekomen bij Mevr. de wed. SCHEINER te SOLO, terwijl de condities van verkoop kunnen worden vernomen bij de ondergeteekenden, alhier.

(1233) MATHIEU EBBS RUIJS & CO.

ETABLISSEMENT GROEDO.

Onze HOUTSTAPELPLAATS te GROEDO,
is van **HOUTWERKEN**, van alle dimensien ruim voorzien en kunnen orders ten spoedigste geëffectueerd worden.

Prijs der GEZAAGDE HOUTWERKEN.
100 % *boven Tarief en* **minder**
naar gelang der dimensiën.

(1481) **ZANTHUIS & CO.**

WEKELIJKSCHE PRIJSOPGAVE
VAN
Klapper-Olie,
prima kwaliteit
f 21.— per picol,
BIJ
DE CLERCQ
Kali-Anjer.

NB. Iedere week zal door middel van dit blad de prijs voor de loopende week worden bekend gemaakt.

De OLIE wordt op aanvrage *franco* binnen de stad en voorsteden aan huis bezorgd.

SOERABAYA, *den 28sten October* 1861. (1439)

TOEGANG KAARTEN;
VOOR DEN
Tuin te Simpang,
zijn te bekomen bij Heeren Uitgevers der te Soerabaija verschijnende Dagbladen, bij den Heer K. VAN COEVORDEN en den Opzigter van den Tuin. (1745)

GEVRAAGD,
Scheepsruimte
naar
TIMOR KOEPANG.
Adres,
(1818) **W. C. NASH & CO.**

BIJ HAYE & VAN MARLE.

Regenjassen, voor de westmousson steeds voorhanden en tegen billijke prijs verkrijgbaar.

Europeesch en **manilla touwwerk voor loopend** en **staand tuig** in alle dimensien. **Bendsellijnen**, witte en geteerde **handloodlijnen, diepzeeloodlijnen, loglijnen, huizing, marlijn** en **stiklijnen.**

Hollandsch en **Engelsch zeildoek** van ieder nommer.

Pik, zweedsch teer, vilt, breeuwwerk, koper, etc.

Verfstoffen, als droog en aangemengd **loodwit, zinkwit, groen, geel, zwart** en **grondverf, lijn-olie, terpentijnwater, traan, vernis** en **menie.**

Dommekrachten te huur of te koop. **Patent yack screws** van 4 ton, zeer doelmatige **veldsmederijen** zeer geschikt op fabrieken, allerhande soorten van **sloten** met glazen knoppen, **scharnieren, hengsels, knippen, vlaggendoek** in ieder kleur.

Hennip.

Alle soorten von **dranken** als **bier, wijn, portwijn, madera wijn, champagne, rhijnwijn, Seltserwater, brandy bessengenever** en meer..

Inlandsch en **Hollandsch zuur,** per flesch of kist.

Puike koffij, suiker, thee en andere **kruideniers waren.**

Gezouten vleesch.

Gerookt spek in vatjes van 25 ℔.

Gerookte worst in vaatjes.

Ingelegde groenten in vaatjes en potten.

Puike Hollandsche rooktabak, Amerikaansche pruimtabak.

Alle soorten van gezaagde en ongezaagde **houtwerken.** (1823)

Een bekwaam MACHINIST wenscht zich geplaatst te zien op eene *suikerfabriek.* Adres onder letter **A.** of **B.** in het huis der Heeren **Le Roux & Co.** te *Soerabaija.*
(1842)

IN COMMISSIE ONTVANGEN.
TAFELLAKEN en SERVETGOED

f* 10.— *en f* 9.— *per stuk
à Contant.
bij
(1592) **LE ROY & Co.**

IN COMMISSIE ONTVANGEN.
JAPANSCHE ZIJDE

voor Dameskleeden bij
(1831) **J. H. TEN CATE.**

In Commissie Ontvangen
LIMONADE GAZEUSE
op heele en halve fleschen.
CHOCOLADE merk BEIJENKORF
en
Hollandsch St. Nicolaas gebak.
bij
(1840) H. J. TWEEHUIJS.

Voortdurend Verkrijgbaar
Beste kwaliteit
SCHEEPBESCHUIT
à *f* 16.— de 100 Amst. ponden.
bij
(1838) **J. JELLEMA.**

VERKRIJGBAAR
BIJ
LE ROY & CO,
De nieuwe uitgave der Indische Wetboeken,
uitgegeven onder toezigt van
Mr. F. F. L. U. LAST.
Raadsheer in het Hoog-Geregtshof van Nederl.-Indië.
Prijs *f* 12,— (1654)

HOUDERS VAN COGNOSSEMENTEN
aan ORDER over:

Afgeladen Wüste Hinze.

B 121/240, 120 vaten MENIE, br. 3360 ko.
A 6, 1 vat MINERAALGEEL, br. 26 „
89, 1 vat GEELE OKER, „ 27 „
220/21, 2 kisten TERPENTIJNOLIE, „ 285 „
207/9 3 vaten gedr. ZWARTSEL, „ 54 „
VHC 1 48 vaten / 24 „ } 72 vn. LOODWIT, „ 1596 „
J&C 1/100, 100 pullen LIJNOLIE.
1001/1050 „ ID. met roode koppen.

Afgeladen Vaste Henij.

B 241/400, 160 vaten MENIE, bo. 4480 ko.
A 2 1 vat KONINGSGEEL, „ 27 „
5 1 „ MINERAALGEEL, „ 33 „
8 1 „ CROMAATGEEL, „ 28 „
10 1 „ geele HARST, „ 33 „
31/34, 39/47, 49/57, 28 vn. HARPUIS, „ 3701 „
59/64 1 „ ongem. KRIJT, „ 111 „
C 5/6 2 do. ongm. KRIJT, „ 111 „
A 210, 1 kistje FLOR. LAK, „ 6 „
VIC. 320 / 160 } 480 vaten LOODWIT, 10640. „
77/88 12 vaten GEELE OKER, 610. „
91/92 2 „ BRUINE „ 106. „
93/94 2 „ ROODE „ 106. „
A. 214, 216/219 5 kisten TERPENTIJNOLIE, 787. „
222/225, 2 „ STANDOLIE, 355. „
97/99 2 vaten gem. POTLOOD, 80. „
101 1 „ ongem. „ 27. „
WH. 2 1 kist POTLOODEN etc. 19. „
102/103 2 vn. SCHUURSTEEN, 110. „
104/106 3 „ „ 195. „
A. 226 1 kist venet. TERPENT. 109. „
212 1 „ VERMILLIOEN 11. „
167/206 40 vn. ZWARTSEL 720. „

Afgeladen door Wüste en Hintze.

14 kisten VENSTERGLAS, 832 ko.
4/5 2 leggers BORSTELW., 276 „
J & C 6 1 mand ID. 40 „
7 1 pak KWASTEN, etc, 80 „
B 41/80 40 vaten ZINKWIT, 1120 „
J & C 101/587 487 PULLEN OLIE.
981/1030 1061/1100 529 kleine } *pull. olie* met
1051/1609 1701/50 30 groote } roode koppen.
222/222 2 kelders TRAAN.
2223/2224 2 „ ID.

DV & C 151/300,150 vaatjes KOOPMANSCHAPPEN afgeladen door B. VIEN & Co, alhier aangebragt per het Ned. schip *Nicolaas Witzen,* Capt. **D. de Roever,** worden verzocht zich ten spoedigste te willen melden bij

De Agenten,
(1832) **B. KOPERSMIT & CO.**

HOUDERS VAN COGNOSSEMENTEN

aan ORDER over:

WA	355, 1 kist HANGLAMPEN, 356, 1 vat GLASWERK,	*afgeladen door* E. Claessen.
VDH A	73/84 12 colls. PROVISIERN, „	„ Albertdingh-Thijm & Co qq.
AL	1, 1 kt. KOOPMANSCHAPPEN, „	„ C.D. Pottgeb jr
L JWC	1/12, 12 kisten ID. „	„ ID.
RV HW&Z	12 vaatjes BOTER, „	„ van Ellekom & Visser.
T	132 1 kist TOILETGOEDEREN „	„ W. E. J. Tjeenk Willink voor S. van Deventer.

Alhier aangebragt per het Ned. schip *Elisabeth & Jacoba*, kapt. **I. G. Lucas**, worden verzocht zich ten spoedigste te melden bij

De Agenten

(1819) **B. KOPERSMIT & CO.**

Houder van Cognossement over:

69.000 HARDGRAAUWE WAALSCHE MOPSTEENEN afgeladen door H. G. Th. de Crovs te Amsterdam, aangebragt per Nederl. schip *Nicolaas Witsen* kapt. D. de Roever, gelieve zich ten spoedigste bekend te stellen bij

De Agenten.

(1836) **B. KOPERSMIT & CO.**

Zitdagen der Spaarbank

te SOERABAYA,

in de maand November.

Dingsdag den 19den. (1739)

WISSELS OP NEDERLAND.

bij

(1553) **MAC LENNAN & CO.**

HOLLOWAY'S ZALF en PILLEN.

In de Oostersche eilanden en bijzonderlijk in Java heerscht eene genegenheid onder de Europeërs om te goed te leven. Velen verlustigen zich in de vermaken der tafel en leiden een te zittend leven. Gebrek aan ligchaamsbeweging en kwijning, voortvloeijende uit de hitte en damp van het klimaat, veroorzaken dat de gal bedorven en meer dan overvloedig wordt. Er bestaat geen beter geneesmiddel voor alle soorten van galachtige ongesteldheden, voornamelijk die welke 't meest heerschen in de verzengde luchtstreek, dat kan verzeleken worden, wat betreft krachtdadigheid, met deze zoo wonderbare PILLEN. Zij maken spoedig de gelaatskleur helder, wekken de geestvermogens op, veroorzaken eenen aandrang tot inspanning der krachten, zuiveren het bloed van alle onreinheid, geven eene gezonde werking aan de lever, en deelen vernieuwde sterkte mede aan het gansche ligchaamsgestel.

Ad. *f* **1.**— *f* **3.**— en *f* **5,**— per doos of pot, naar gelang van derzelver grootte, bij

(1758) **LE ROY & CO.**

NEDERLANDSCH INDIE.

Soerabaya den 19den November 1861.

Opgave van de politie

Omtrent personen wier passen voor aankomst of vertrek zijn geviseerd geworden.

19 November.

Voor Aankomst.

Mejufv. S. Fisser, van Kediri. J. F. Boermeester, van Pasoeroean. B. van Eldik, van Ngawie. J. H. L. Andriesse, van Pasoeroean. J. F. Couvee, van Solo.

Voor Vertrek.

J. F. Boermeester, J. H. L. Andriesse, naar Pasoeroean. B. van Eldik, J. T. Koster, naar Ngawie.

Aangekomen Passagiers.

Met het Nederlandsche schip *Julie Claere*, kapt. A. v. Oosteroom, van Batavia: de heeren D. van Schreven en W. C. Deij, mevr. Blaaupot en 4 kinderen.

Makassar. 26 Oct. — In den namiddag van Woensdag den 23sten dezer, heeft alhier een Schuttersfeest plaats gehad.

Omstreeks 4 ure marcheerde de Schutterij van de gewone verzamelplaats, *met het muzijkkorps van het Garnizoensbataillon*, naar het schijfschietoefeningsplein.

Ter plaatse aangekomen, werden door de *tien* schutters, welke bij de schijfschietoefeningen de meeste punten behaald hadden, naar de prijzen geschoten, welke prijzen aan de volgende schutters zijn toegewezen.

1ste prijs. Een dubbelloop Jagtgeweer, met toebehooren in kist, benevens een' zilveren leeuwenkop met ruimnaald, aan *L. Schenkhuijzen.*

2de „ Een Revolver met toebehooren in kist, benevens een' zilveren leeuwenkop met ruimnaald, aan *L. Platt.*

3de „ Een zilveren leeuwenkop met ruimnaald, aan *Moens.*

4de „ idem idem Idem, aan *A. Schmidt.*

Daarna spoedde zich ieder naar de in de nabijheid staande bamboezen loods, om aldaar onder genoegelijken kout (men kreeg bier, wijn en sigaren in overvloed, terwijl de toonen der liefelijke muzijk zich van tijd tot tijd lieten hooren) eenige oogenblikken door te brengen.

Nadat ieder zich daar genoeg geamuseerd had, liet zich de trom hooren en werden de prijzen aan bovengenoemde schutters uitgereikt.

Eerst laat in den vooravond begaf men zich naar huis.

Eere zij den Kommandant *Fuchter!!*

Makassar 9 November. Sedert eenige dagen bevindt zich hier ter plaatse Z. H. Aroe-Palaka, Koning van *Boni*, met p. m. 3000 volgelingen. Zoo als wij vernomen hebben, zal Z. H. in het begin der volgende week den Gouverneur een bezoek brengen.

— Een gezantschap van de Koningin van *Barroe* is gisteren morgen ten 10 ure, ten Gouvernementshuize verschenen om den Gouverneur van *Celebes en Onderhoorigheden* met zijne benoeming geluk te wenschen,

— Op 11. Zondag den 3den November, zijnde de dag toegewijd aan St. Hubert, (Patroon der jagers) hebben de leden van de alhier sedert een jaar bestaande schietclub, *Soranus*, een regt vrolijk feest gevierd.

Ten half acht ure 's morgens verzamelde men zich op het gewone schijfschietoefeningsplein, en reeds een half uur later nam het schieten naar de hieronder te noemen prijzen, met geweren en pistolen eenen aanvang, welke prijzen aan de volgende heeren zijn toegewezen.

Met het geweer:

1ste prijs, bestaande uit twee Kristallen Bekers (verguld) en eenen prachtigen Verrekijker, aan den 1sten Luitenant *R. H. G. Ruempol.*

2de prijs, bestaande uit een Kristalen Beker (verguld) aan den Heer J. P. C. Gravenhorst.

Met het pistool:

Een prijs, bestaande uit twee Kristallen Bekers, aan den Majoor van Daalen (Beschermheer der vereeniging.)

In de nabijheid bevindt zich eene expresselijk tot dat doel opgezet bamboezen loods, die eenvoudig maar smaakvol gedecoreerd was en aldaar heeft men toen eenige oogenblikken in genoegelijk verkeer doorgebragt.

Daarna reikte de president der schietclub, de Kapitein Nicolou aan genoemden Majoor, onder eenen hartelijken toespraak, den prijs uit, terwijl zulks ten opzigte van de twee anderen door den Majoor zelven is geschied: — bij deze gelegenheid zijn toasten op toasten ingesteld.

Nauwelijks was dit geëindigd of er werden op nieuw door de leden onder elkander om verschillende weddingschappen geschoten, en het duurde zeer lang, want eerst na 6 uur 's avonds begaf zich ieder naar huis.

Wij kunnen niet nalaten de oprigters en directeuren van deze zoo nuttige vereeniging te complimenteren, en hopen dat zij steeds op den eenmaal ingeslagen weg moogen voortgaan, op dat ieder zich overtuigen kan, dat ook *Makassar* genoegzame *voorstanders* bezit, voor wat schoon, goed en nuttig is.

Naar wij vernemen is de verrekijker, bij den eersten prijs gevoegd, een geschenk van den Majoor *van Daalen.*

Hieruit zien wij welke sympathie ZEDG. ten deze aan den dag legde en wenschen den leden der vereeniging geluk zulk een' man als beschermheer in hun midden te hebben.

Makassersch Weekblad

Zuid- en Ooster-Afdeeling van Borneo, (November.) — Te Bandjermasin bleef de rust ongestoord en was de handel vrij levendig. De op den 15den October gehoudene verpachting der kleine middelen, zoomede van het regt tot het graven en wasschen van goud in de Tanah-Laut is gunstig uitgevallen, hetgeen ten bewijze kan strekken dat het vertrouwen in den gang van zaken aldaar toeneemt.

Van Demang Lehman werden nu en dan tijdingen ontvangen, o. a. dat hij te Awang Bangkal reeds eene groote menigte muitelingen om zich had verzameld, welke hij later te Martapoera dacht te brengen om vergiffenis te vragen en den eed van gehoorzaamheid af te leggen, en dat deze lieden onmiddelijk waren begonnen met huizen aan de rivier te bouwen.

Van Hidajat wordt door Demang Lehman niets gemeld. Het gedrag van Demang Lehman sedert zijne onderwerping, de rustige houding der bevolking van Martapoera, de veiligheid, die thans op de wegen heerscht en de opregtheid, waarmede de onderworpenen thans alles verklaren en bekennen, wat men wenscht te weten, boezemen meer en meer vertrouwen in en doen gelooven, dat althans de onderwerping van Demang Lehman en alle vroegere opstandelingen der afdeeling Martapoera opregt is.

Den 18den October hadden de muitelingen, die door den 1sten luitenant A. T. Cateau van Rosevelt na een kortstondig gevecht op de vlugt gedreven waren, (referte aan ons nummer van den 6den dezer, no. 89), zich weder in nog grooter aantal te Benoea Lawas, verzameld. Op het vernemen hiervan besloot de kapitein Thelen, die juist Kloewa doortrok met het doel om het kommandement te Tabalong over te nemen, den vijand aan te tasten en hem met 45 bajonetten te gemoet te trekken. Te Benoea Dawas stonden ongeveer 500 man in witte en geele kleederen en goed gewapend in en om de Misigit te bidden. De kapitein Thelen trachtte, hen bedekt te naderen, doch werd, digterbij komende, met geweervuur en een volhardenden aanval met blanke wapenen ontvangen. Onze soldaten, vooral de Europesche, hielden moedig stand, doch de aanval bleef zoo hevig en aanhoudend en de vijand drong zoo op, dat de kapitein Thelen besloot langzaam en al vurende terug te trekken tot op ongeveer 100 pas der Misigit, alwaar hij b'eef staan en, om den vijand niet te doen gelooven, dat hij ons op vlugt dreef, een uur lang op hem vuurde en hem nog menig verlies toebragt; de vijand vervolgde dientengevolge de onzen niet.

Na eenige versterking van Amoenthaij te hebben gehaald, kwam de kapitein Thelen nog te 11½ uur des nachts van den 18den weder te Kloewa, doch werd uit de Misigit aldaar op nieuw met geweer- en lillavuur ontvangen, waardoor de 1ste luitenant A. T. Cateau van Rosevelt aan den voet geblesseerd werd en een koeli sneuvelde. Door een paar schoten uit den door de onzen medegebragten Franschen berghouwitzer werd de vijand in verwarring op de vlugt gedreven. Den volgenden dag trok de kapitein Thelen met 78 bajonetten en den houwitzer weder tegen Benoea Lawas op en vond daar nog ± 250 vijanden in en bij de Misigit verzameld; een goed aangebragt kartets- en granaatschot deed hen echter met zooveel overhaasting op de vlugt slaan, dat zij den achterwand der Misigit omver liepen en zich naar alle kanten verspreidden. Deze verschillende gevechten moeten den vijand 60 dooden en 100 gekwetsten bezorgd hebben. Ook op ongeveer twee uren afstands van de hoofdplaats Amoenthaij werd eene dergelijke geestdrijverij waargenomen; door de voorzorgen van den adsistent-resident en de medewerking van het inlandsch bestuur werden evenwel die vergaderingen op vredelievende wijze uiteen gezonden.

Te Telok Palawang, niet verre van Kloewa gelegen, hebben eveneens oproerige vergaderingen plaats gehad, waarvan zekere Andan de aanlegger was. De kapitein van Langen is met 50 man derwaarts getrokken om te trachten de vergaderden goedschiks uiteen te doen gaan, doch werd door een 100tal hunner als razenden aangevallen, zoodat hij verpligt was van de wapenen gebruik te maken. Nadat een 30tal dezer geestdrijvers gesneuveld was, nam de rest naar alle kanten de vlugt. Alle pogingen werden aangewend om de oorzaken dezer fanatieke bewegingen te ontdekken.

Te Piniti Biroe, zuid-oostwaarts van Barabei-ic had eene bende muitelingen onder kiahi Kerta Negara eene benting opgerigt en deed van daar uit telkens strooptogten in den omtrek. De kapitein van der Heijden rukte op den 27sten October derwaarts met 2 officieren, 100 bajonetten en een mortier. Bij de benting gekomen, die van eene vier el hooge palissadering voorzien en geheel geblindeerd was, werd de bestorming beproefd, doch onmogelijk bevonden.

De kapitein van der Heijden besloot toen de versterking te omsingelen, hetwelk tengevolge heeft gehad, dat zij den 29sten October den onzen in handen is gevallen. Om de benting werden 17 en daarin 2 dooden van den vijand gevonden, waaronder de broeder van Kerta Negara en vier der opstandelingshoofden, die reeds lang door hunne vijandelijkheden het Alleijsche verontrustten. Vele papieren, een kris, drie klewangs, negen geweren en vier-en-twintig geweerladen vielen in onze handen.

Kerta Negara is met drie vroeger gedeserteerde soldaten en drie kettinggangers gevlugt, doch moet gekwetst zijn.

Van onze zijde sneuvelden bij die gelegenheid drie soldaten, terwijl de kapitein J. C. Hamakers met drie der dapperste Europeanen uit het Alleijsche geblesseerd wierden. (Zie ons nummer van den 6den dezer, no. 89).

De kolonne van Vloten is den 25sten October van Mengkatib naar de Montallat vertrokken en den 28sten des avonds te zes ure voor de monding der rivier aangekomen. Onze magt bestaat uit 230 infanteristen, een mortier en houwitzer met bediening, 370 Pegataanners, 300 koeli's, 60 kettinggangers 100 Siongers onder Soeto-ono.

ENGELAND.

— De *Great Eastern* is 5 Sept. alleen bewogen door de schroef, van Queenstown naar Liverpool vertrokken, waar hij vermoedelijk heden zal aankomen, om gerepareerd te worden. De aanleelen in dat vaartuig zijn eenigzins gedaald.

De bladen behelzen thans kolommen-lange berigten omtrent de ongelukkige reis van den *Great Eastern*. Zij komen allen daarin overeen, dat geen ander schip het geweld van den storm zoo goed zou hebben doorgestaan als de *Great Eastern*, dat de passagiers veel te lijden hadden, dat de scheepraderen te zwak waren, dat de bagage gered zoude zijn geworden ware zij beter gepakt, en dat de kapitein zich goed gedragen heeft. De *Times* bevat een berigt van een Duitsch passagier, den Hr. v. Corvin, bekend uit den Badenschen opstand, waaraan het volgende ontleend wordt: Wij vonden, zoo schrijft genoemde Heer v. Corvin, aan boord de grootste wanorde; alles was slecht ingerigt. Al de passagiers klaagden; men maakte vergelijkingen tusschen de orde aan boord van den *Great Eastern* en die op de stoombooten der Cunardlijn, welke zeer in het nadeel van eerstgenoemden uitvielen. Alles ging nogtans goed tot wij Cape Clear waren gepasseerd. Donderdag stak een frissche wind op, die elk oogenblik heviger werd en tegen den middag in een geduchten storm overging. Het schip werd als een notendop heen en weder geslingerd, de golven sloegen er over heen en niemand, zelfs de oudste matrozen, konden zich op de been houden. Passagiers en matrozen werden dan ook tegen elkander geworpen. Den kok werd het been op drie plaatsen gebroken; eene dame ontving in hare kajuit zulk een geweldigen schok, dat zij haar been brak; verscheidene andere personen bekwamen mede kwetsuren. De nacht was verschrikkelijk. De raderkasten bevonden zich onder water, en dit wil veel zeggen, als men de hoogte van het schip in aanmerking neemt. Met vreeselijk geweld sloegen de golven tegen de luiken der kajuiten; in de eetzaal werden tafels, stoelen en andere meubelen dooreengeworpen en vernield. Nog meer verwoesting werd in den grooten salon aangerigt. Spiegels en marmeren tafels werden verbrijzeld. Opmerkelijk is het, dat in deze hagchelijke oogenblikken de heeren veel meer angst aan den dag legden dan de dames. De *Great Eastern* is een zeer sterk schip, maar noch zijne raderen, noch zijn roer staan in verhouding tot zijne grootte. De raderen werden gebogen, gebroken en weggerukt, en even zoo ging het met het roer. De storm hield aan en het schip kon door het breken van het roer, niet meer bestuurd worden en het werd door den storm naar alle kanten voortgezweept. Om het evenwigt aan het vaartuig eenigzins terug te geven, werden eenige zeilen bijgezet, die echter weldra in flarden gescheurd werden. Eindelijk daagde hulp op in den persoon van een Amerikaansch ingenieur, Hamilton E. Towle genaamd, die zich onder de passagiers bevond. Volgens zijne aanwijzingen werd het roer zoo goed mogelijk hersteld, en dit gelukte in weerwil van de onstuimige zee. Dientengevolge slaagde men er in Queenstown te bereiken. De kapitein kweet zich gedurende het gevaar goed van zijn pligt. Ten slotte kan hier nog gemeld worden, dat het water niet alleen in de kajuiten, maar ook in het ruim, waar de bagage geborgen was, is doorgedrongen, zoodat die bagage grootendeels beschadigd of vernield is. Wat de maatschappij, aan welke de *Great Eastern* behoort, doen zal, zoo besluit de heer v. Corvin, weet ik niet; ik hoop dat zij ons de passage gelden terug zal geven en de passagiers schadeloos stellen voor het verlies hunner goederen.

CHINA.

Uit Canton wordt onder dagteekening van 10 October jl. het volgende gemeld:

De dood des Keizers heeft tot nu toe nergens moeijelijkheden in het staatsgebied te weeg gebragt.

Bij proclamatie is den volke bekend gemaakt, dat de overledene zijn zevenjarig zoontje, Tsai-Chun tot opvolger gekozen heeft om onder den naam van T'seung-Klei te regeeren en dat acht hoofd-ambtenaren aangesteld zijn om gezamenlijk gedurende zijne minderjarigheid in zijn naam het bewind te voeren. Onder de regenten treft men noch den vijandigen generaal Sang-Ko-Lin-Sin, noch den vredelievenden prins Kong aan. De keuze der personen toont slechts eerbied voor de regelen der hof-etiquette, gepaard met zorg voor een krachtvol bewind.

De onderhandelingen van den Pruissischen afgezant, graaf Eulenburg, met de Chinesche regering (die, naar men verzekert, thans niet voor geheel Duitschland, maar alleen voor de Tolverbond-staten gevoerd worden), welke eene maand geleden kans hadden spoedig te slagen, zijn ten gevolge der veranderingen in het bewind, op de lange baan geschoven en kunnen eerst na afloop van den eersten rouw-termijn, weder ter sprake worden gebragt. Ook de Portugesche onderhandelingen met het hof van Peking zijn tot het aanstaande voorjaar uitgesteld.

De rebellen van Nanking, die in den laatsten tijd grond verloren hadden, schijnen in de troonsverwisseling aanleiding en gelegenheid tot meerdere werkzaamheid gevonden te hebben, ten minste Ningpo wordt thans ernstig bedreigd door de legermagt, die in het vorige jaar Soochow verwoestte, zoodat de gegoede bevolking er op de vlugt slaat en de handel er geheel stilstaat. Ook oostelijk in de provincie Shantong worden geheele districten door de opstandelingen afgeloopen, sedert Sang-Ko-Lin-Sin op het berigt van 's keizers dood zijne operatien tegen hen heeft gestaakt.

De handelszaken aan de IJang Tze Kiang gaan intusschen vrij goed bij toenemenden handel in Chinesche producten tusschen Hankow en Shanghae.

In laatstgenoemde haven liggen, door het onverwacht ophouden van emploi in de kustvaart, meer dan honderd vreemde schepen ledig, waarvan een groot gedeelte ongetwijfeld in de behoeften op Java zal komen voorzien.

Ter zake van de vroeger vermelde vexatoire besluiten van het hoofdbestuur der Chinesche douane, heeft ook de kamer van koophandel te Shanghae zich tot het Engelsche Gouvernement gewend, doch is inmiddels door den Britschen consul te Shanghae bekend gemaakt, dat H. B. M. gevolmagtigde te Peking zich de zaak aangetrokken en de voornaamste grieven reeds uit den weg geruimd had. De bijzondere bezwaren, die te Canton tegen het geheele stelsel van douanebestuur door vreemdelingen bestaan, althans den handel aldaar langzamerhand ondermijnen, komen echter nog niet ter sprake.

De vreemde troepen zijn bezig Canton te ontruimen, welke stad eerstdaags aan het Chinesche bewind zal worden teruggegeven. Men maakt zich over de gevolgen dier verandering voorloopig niet bezorgd, daar de geheele provincie rustig en de stemming der bevolking naar wensch is.

Hoe vriendschappelijk uiterlijk de verhouding der Mandarijnen jegens de Engelsche autoriteiten is, laat zich opmaken uit hun verkeer; de gouverneur der beide Kwang-provinciën bezoekt de tooneel-voorstellingen en de revuën der vreemde militairen; de Hoppo gaat eene ambtsreis naar Peking doen met eene Engelsch stoomboot; voor de Engelsche en Fransche consulaten worden, zoolang daartoe de nieuwe woningen op Shamien nog niet gereed zijn, gouvernements gebouwen binnen de stad ingeruimd.

De handel te Canton blijft intusschen lusteloos en te Hongkong en Macao is het daarmede niet veel beter gesteld. Een zware slag voor den handel te Macao is het verlies door schipbreuk van 2/3 gedeelte eener handelsvloot van 160 Chinesche jonken van de zuidwestkust met kostbare uitvoerartikelen naar Macao onderweg. De prijzen der levensmiddelen zijn in het noorden vrij hoog, doch in het zuidelijke gedeelte des rijks zeer matig en men verwacht een goed najaarsoogst.

TABAK.

Mijnheer de Redakteur!

Het zou ons zeer aangenaam zijn de hieronder volgende verdediging van ons, in de *Oostpost* van 1 November voorkomend artikel, tegen de beoordeeling van A. — Z. (geplaatst in de *Oostpost* van 8 Nov.) in uw geacht blad te zien opgenomen. Wij vertrouwen, dat de belangrijkheid van het onderwerp UEd. zal nopen, daarvoor nogmaals uwe kolommen te openen.

SOERABAYA, 12 *Nov.* 1861. E.

Bij onze verdediging zullen wij trachten A. — Z. zooveel mogelijk op den voet te volgen en beginnen dus met te erkennen dat wij niet duidelijk genoeg hebben uitgedrukt het gevoelen van L. niet te deelen, wanneer hij de planters aanraadt, om zich genoegzaam uitsluitend op de produktie van groot en fijn blad toe te leggen. Ook wij hebben deze eigenschappen niet uit het oog verloren, zooals uit de geheele strekking van ons opstel waarneembaar is, maar wij wenschten tevens, dat de fabrijkanten ook aan de verbetering der hoedanigheid, van den geur, eenige aandacht schonken. Ons toch persoonlijk met het maken van sigaren onledig gehouden hebbende, is het ons meermalen gebleken (en niemand zal dit betwijfelen) dat de hoedanigheid van het dekblad op die van de sigaar een grooten invloed uitoefent. Door verbetering in deze rigting zou derhalve de Java tabak ook voor fijnere sigaren gebezigd kunnen worden, dan thans het geval is, en hoogere en vastere prijzen zouden daarvan de natuurlijke gevolgen zijn.

Uit ons beweren, dat men op Java in het algemeen ruim genoeg plant, maakt A. — Z. op, dat wij onze ondervinding in de Oosthoek hebben opgedaan. Zonder de juistheid hiervan te willen ontkennen, moeten wij opmerken, dat men, al heeft men zijne ondervinding slechts in ééne streek verkregen, daarom niet onbekend behoeft te zijn met hetgeen elders plaats vindt. Zoo is het ons b. v. bekend, dat er in Rembang ondernemingen voorkomen, waar men tot dusverre slechts 9000 planten per bouw zette, en thans zelfs beproeven wil dit getal nogmaals met ¼ te verminderen. Zoo weten wij, dat men in Kedirie zelden meer dan 9 of 10.000 planten per bouw bezigt, even als in Bezoekie en Probolingo nagenoeg algemeen geschiedt. — Het is waar, dat zoowel de Javaan als de Madurees steeds eene neiging heeft om digter te planten, omdat hij meent, dat veel kleine planten meer waarde bezitten, dan een kleiner aantal groote, maar tevens meenen wij het er voor te mogen houden, dat de ondernemers het vrij algemeen eens zijn, dat een afstand der rijen van 3 voet, bij 2½ voet in de rijen, voor de meeste gronden de beste afstand is. Het is met het oog daarop en het doorgaande gebruik om de planten aldus : : : : te stellen, dat wij aangeraden hebben, om ze evenzoo te plaatsen als men door bijna de geheele wereld alle verpootte gewassen plant, namelijk aldus ∴∴ Daardoor kan men 3000 planten meer op den bouw brengen, zonder den afstand der planten onderling te verminderen; daardoor ontvangt de kleine man, met bijna hetzelfde werk, ƒ 30 à ƒ 40 meer van een bouw, en kon de ondernemer 3 pakken tabak meer afleveren.

Wij zijn het met A. — Z. volstrekt niet eens, wanneer hij in twijfelachtige bewoordingen spreekt over de waarde der onderzoekingen op het gebied van planten-scheikunde en planten-physiologie, al zijn LIEBIG, MULDER en anderen het nog niet in alle opzigten eens. Die wetenschappen hebben in de laatste jaren zulke verbazende vorderingen gemaakt en zooveel met ontwijfelbare zekerheid aan het licht gebragt, dat zij thans als de veiligste gidsen van den landbouwer kunnen worden aangemerkt; de landbouw is van eene bloot empirische kunst, eene toegepaste wetenschap geworden; de grondslagen daarvan zijn overal, onder alle hemelstreken, op alle gronden dezelfde, maar hare toepassing verschilt naar de omstandigheden, en daartoe moet zij noodzakelijk met de practijk hand aan hand gaan. In Europa is de landbouw-wetenschap, door duizendwerf en allerwege herhaalde onderzoekingen en proeven, voor goed gevestigd, doch in Indie moet nog te veel onderzocht worden om er stellige voorschriften op te grondvesten en moet men bij hare toepassing steeds de grootste voorzigtigheid in acht nemen.

Omtrent de vraag, die A. — Z. opwerpt: „of niet de ammonia uit de lucht en de vrije stikstof uit de atmospheer „(welk verschil is er, in dezen zin, tusschen lucht en atmospheer?) door de planten wordt opgenomen?" moeten wij aanmerken, dat de opname van beide stoffen door de bladeren nog hoogst twijfelachtig is en door vele geleerden bepaald ontkend wordt. FRESENIUS zegt (*) „Niet ééne ervaring „spreekt er voor, dat het stikstofgas der lucht onmiddelijk en „als zoodanig door de planten opgenomen wordt."

WOLFF voegt er bij **): „Het zuurstofgas en stikstofgas, „die beide in de dampkringslucht voorkomen, kunnen in vrijen, „ongebonden staat op geenerlei wijze ter vermeerdering der „plantaardige stof bijdragen." Verder verklaart WOLFF †):

„Regtstreeks uit den dampkring kan de plant de koolzure „ammoniac niet opnemen, veeleer vermeerdert zij het gehalte „der haar omgevende lucht aan dit bestanddeel, daar steeds „een gedeelte der opgenomen ammoniac onveranderd aan de „oppervlakte der planten met het ontwijkende water uitwasemt," en even te voren: „het is naauwelijks twijfelachtig „of de geheele hoeveelheid ammoniac, die de planten behoeven, wordt in water opgelost door wortels ingezogen." — Het is hier de plaats niet om de verschillende stikstof-theoriën, waarover geheele boekwerken geschreven zijn, in de bijzonderheden te bespreken, maar wij kunnen verzekeren (en des noods bewijzen), dat het gevoelen van verreweg de meeste scheikundigen betrekkelijk dit punt, in de bovenstaande citaten van FRESENIUS en WOLFF is wedergegeven. Dit zij voldoende ter beantwoording der vraag van A. — Z.

Dat de toegang van lucht tot den grond en de gemakkelijke verwisseling daarvan niet om verschillende andere redenen zeer noodzakelijk is, hebben wij met het bovenstaande niet willen te kennen geven. Indien wij in het breede de menigvuldige wijzen willen nagaan, waarop de grond zich met voedingsstoffen uit de lucht verrijkt, zouden wij te uitvoerig en te wetenschappelijk worden voor een couranten-artikel. — Maar ééne dier stoffen, welke de plant regtstreeks uit de lucht opneemt, mogen wij niet ongenoemd voorbijgaan, namelijk het koolzuur; het is vooral voor de onbelemmerde toegang daarvan tot de plant, dat een genoegzaam ruime stand noodzakelijk is, vooral in tropische gewesten, waardoor de meerdere werkzaamheid van den grond, de humus spoediger daaruit verdwijnt en dikwijls in oude bouwgronden in onvoldoende hoeveelheid voorhanden is. — Indien echter een veld zoodanig beset is, dat bij algeheele ontwikkeling van het gewas de planten elkander niet aanraken of verdringen, dan zijn wij van meening, dat die afstand, ook met het oog op den toevoer van koolzuur enz., als voldoende kan worden beschouwd, en weten bij ondervinding, dat het eerste bij de door ons opgegeven plantwijze (2, bij 2½ voet in het verband) en de teelt van tabakssoorten, wier bladeren digt langs den stengel opschieten, op de meeste gronden niet het geval is. Ruimer te planten, dan noodig blijkt te zijn voor de behoorlijke ontwikkeling van het gewas, is nutteloos grond verspillen.

De juistheid onzer opgaven omtrent het getal planten, op een bouw te zetten, is zeer gemakkelijk na te gaan. Een Gouvern. bouw van 500 □ rijnl. roeden heeft 72.000 □ voeten. Zet men nu de planten op 2½ bij 3 voet zoo beslaat elke plant 7½ □ voeten en komen op den bouw 9600 planten; zet men ze op 2 bij 2½ voet, zoo beslaat iedere plant 5 □ voeten en komen op den bouw 14,400 planten enz., zoodat het ons volstrekt niet gewaagd toeschijnt om die cijfers op te geven. *)

Dat wij de berekening, aan het einde van het artikel van L. voorkomende, onjuist zouden hebben opgevat, moeten wij ontkennen, ofschoon wij ons welligt betreffende dit punt niet duidelijk genoeg hebben uitgedrukt. — L. neemt aan, dat de tabak te laat getopt en te digt geplant wordt. Is dit waar, dan zal niemand ontkennen en is het geheel rationeel, dat bij vroeger toppen en ruimer poten de plant zich krachtiger ontwikkelen zal, omdat, wat het toppen betreft, de uit den grond en de lucht opgenomen voedingsstoffen zich in een kleiner getal bladeren concentreren, — en, wat den ruimeren stand aangaat, de planten elkander de noodige ruimte tot de opname van voedsel uit de gemeenschappelijke bronnen niet betwisten. Op grond onzer ondervinding, zoowel bij tabak als andere gewassen, kunnen wij zeer goed aannemen, dat 1000 te digt staande en te laat getopte planten niet meer ponden tabak leveren, dan 500, die genoegzame ruimte hebben gehad en die men niet te veel bladeren heeft laten behouden. Of L. op die wijze echter wel een zoo fijn blad behouden zal, valt onzes inziens wel eenigzins te betwijfelen.

Wij weten zeer goed, welke kosten aan produktie, bereiding, vervoer en verkoop van den Java-tabak verbonden zijn, en vermoeden met A. — Z. dat de tabak, door den Heer LINGENTHAL geproduceerd, van veel mindere kwaliteit, dan de Java-tabak en een zoo ver en kostbaar vervoer niet waard zal zijn geweest; doch als wij bedenken, dat de Europesche tabak, gemest of ongemest, altijd van zeer inférieure kwaliteit is, zien wij geen reden om te besluiten, dat deze op Java door bemesting zoodanig zou moeten verminderen, dat het produkt het transport niet meer waardig zou zijn. — Wij moeten hier de vraag beantwoorden: *wat is bemesting?* „Het toevoegen aan den grond van zoodanige stoffen, als daaraan ontbreken tot het voortbrengen en volkomen ontwikkelen van eenige plant" (en niet slechts, zooals A. — Z. schijnt te meenen, „de substitutie van de aan den bodem door een gewas ontnomen krachten"). Volgens ons begrip van bemesting *verrijkt* men daardoor den grond, terwijl men hem, volgens A. — Z., slechts in den bestaanden staat van vruchtbaarheid *onderhoudt*. Eerst wanneer men weet, welke stoffen de plant behoeft en welke de grond bevat, kan men met zekerheid bepalen, welke meststof en hoeveel daarvan men gebruiken moet. Bij zoodanige kennis en met het oog op de eigenaardigheden van den tropischen landbouw, achten wij het mogelijk om de opbrengst te vermeerderen en de kwaliteit te verbeteren, zonder de thans zoo gewilde eigenschappen van den Java-tabak te verliezen. Wij willen daarmede niet beweren, dat men hier te lande immer het door den Heer LINGENTHAL verkregen produkt behalen zal, en met de mededeeling dier uitkomst wilden wij alleen aantoonen hoe ver de produktie gaan kan, maar zoo men deze op Java slechts kon verdubbelen, dan zou het resultaat zoowel voor den kleinen man als voor den ondernemer reeds gewigtig genoeg zijn. — A. — Z. zegt wij wenschen voor „Java-tabak geschiktheid voor sigaren-dekblad en niet voor „kerfgoed, zooals Saksen levert," — wij daarentegen, zouden „wenschen, dat de Java-tabak des noods zoowel voor dekblad als binnengoed gebruikt kon worden, zooals wij nog steeds gelooven dat een vruchtbaar, tropisch land, als Java, bij goede behandeling *kan* voortbrengen.

Dat de inlander geen denkbeeld heeft van de waarde van meststoffen, willen wij geenszins beweren, maar dat hij het stroo en de stoppels der paddie verbrandt *met het doel* om den grond te vergoeden, wat daaraan ontnomen is, meenen wij ten zeerste te mogen betwijfelen. Ware dit toch het geval, dan zou hij er zeker meer zorg aan besteden, ze gelijkmatig over de sawah uitbreiden en niet voor een groot gedeelte door den wind laten wegvoeren. Hij zou dan tevens in landhuishoudelijke ontwikkeling hooger staan dan een groot aantal landbouwers in Nederland, die dikwijls ook hun koolzaad- en boonenstroo op den akker verbranden, maar stijf en sterk volhouden, dat de asch daarvan geene mestwaarde bezit. — In Rembang genomen bemestings-proeven hebben geleerd: 1° dat asch van houtbladeren en tabakstengels, eene kennelijk gunstige werking op den groei van den tabak uitoefent; 2° dat guano, bij halven wasdom der plant aangewend, eene sterk sprekende ontwikkeling van het gewas te weeg brengt, zoodat de daarmede bemeste rijen reeds op eenen afstand kenbaar waren aan hare meerdere hoogte, grooter blad en donkerder kleur en 3° dat eene doelmatige bemesting in genoemde residentie, reeds bij den eersten oogst, de kosten steeds ruim vergoed heeft. — Wat de bemesting met chili-salpeter betreft, merken wij slechts aan: 1° dat chemische analyses van goede Amerikaansche tabaken van den grond, waarop deze groeide, hebben aangetoond, dat geurige tabak veel meer salpeterzure zouten en minder stikstofhoudende organische verbindingen bevatte, dan de slechte, stinkende Europesche tabak; 2o. Dat in Duitschland genomen proeven schijnen te hebben bewezen, dat bemestingen met salpeterzure zouten den reuk der tabak verbeteren; 3o. dat het ons zeer twijfelachtig toeschijnt, dat de vermeerdering van salpeterzure zouten in den tabak, de brandbaarheid daarvan zou tegenwerken, daar het zoo zuurstofrijke salpeterzuur bij zijne decompositie in andere gevallen de verbranding zoo zeer bevordert. — Hier en op meer andere plaatsen spreekt de schrijver van genomen proeven; het zou waarlijk wel te verwonderen zijn, indien er door het Gouvernement en door particulieren niet eene menigte proeven genomen waren; maar zijn die ook behoorlijk doorgezet en de uitkomsten naauwkeurig opgeteekend en tot algemeene leering bekend gemaakt, of zijn ook deze, even als zoo vele Indische zaken, met den sluijer des geheims bedekt gebleven? Mogt A. — Z. ons dienaangaande eenige aanwijzingen kunnen doen, zou hij ons zeer aan zich verpligten. Aan ons zijn, buiten de boven genoemde, geene bemestings-proeven bekend.

A. — Z. zegt dat men hier ook reeds verschillend zaad beproefd heeft, maar het produkt steeds verbasterde en men nooit de oorspronkelijke kwaliteit van tabak verkreeg. Dit is eene ervaring, die men door de geheele wereld heen en bij ieder gewas heeft opgedaan; maar men heeft tevens (en speciaal ook bij tabak) algemeen ondervonden, dat het eerste gewas van vreemd zaad doorgaans de oorspronkelijke plant meer of min naderde, dat het daarvan gewonnen zaad reeds een meer verbasterd produkt leverde en dat in de derde of vierde generatie dikwerf al het eigenaardige van het vreemde gewas verdweenen was. Op grond dezer ervaring zou het ons wenschelijk toeschijnen, dat men, door vereeniging van krachten, jaarlijks eene genoegzame hoeveelheid versch zaad uit Havana (van waar men beweert, dat de Kooltabak herkomstig is) trachtte te ontbieden. Ook de Ohio-tabak, waarmede wij in Nederland reeds welgeslaagde proeven hebben zien nemen, levert een zeer groot, breed en fijn blad.

Op de vraag: hoe wij den inlander bewegen willen om den tabak bladsgewijze en dus in twee-of drie malen te oogsten? Antwoorden wij: eenvoudig door hem daarvoor evenredig meer te betalen. Met het oog op vrijen aanplant zouden wij, even als thans de boomen, de bladeren in 3 of 4 soorten willen verdeelen en b. v. voor No. 1. twee cents, voor No. 2. anderhalve cent, voor No. 3 een cent en voor No. 4 een halve cent, per 10 bladeren betalen, die de planter ten getale van b. v. 30 of 40 aan houten of bamboezen spijlen geregen of gebonden aan de loods moest afleveren. Het spreekt van zelf, dat men de te betalen prijzen regelen moest, naar hetgeen men thans voor de geheele boomen geeft en men daarbij die voor de bladeren 20 à 25 proc. hooger moest stellen. Wij houden ons overtuigd, dat de fabrijkant die verhoogde prijs met woeker zal terug ontvangen. Dat de aangeregen tabak in het Malangsche en elders duf en beslagen werd, kan alleen aan de behandeling in de loods worden toegeschreven, want in Nederland is deze handelwijze algemeen in gebruik, in weerwil dáár het klimaat en de meerdere vetheid van den tabak slechts belemmeringen aan dit stelsel kunnen in den weg leggen.

Naar het schijnt is A. — Z. met belangrijke verbeteringen bekend, die bij het broeijen en sorteren konden worden toegepast. Wij nemen gaarne aan, dat hierin het een en ander te wijzigen valt, waardoor de kwaliteit van den tabak verbeterd zou kunnen worden en zijn zelfs voornemens daarmede proeven te nemen, maar stellige verbeteringen daarin zijn ons — wij erkennen het gaarne — niet bekend. Wij hopen daarom, dat A. — Z. ons dien aangaande het een en ander zal willen mededeelen.

Eindelijk moeten wij nog opmerken, dat het ons is toegeschenen alsof A. — Z. in de meening verkeerde, dat wij dachten wat nieuws te verkondigen, toen wij eenige wenken ter bevordering der tabakskultuur ten beste gaven. Dit is volstrekt niet het geval; mogten wij welligt de aandacht op iets gevestigd hebben, wat op Java niet algemeen in gebruik of misschien nog niet beproefd is, dan zijn het toch slechts toepassingen van oude, algemeen bekende grondbeginselen op de Indische kultuur. Wij willen niemand aanraden (evenmin als wij het zelf doen zullen) om, al is men er toe in staat, de voor Indie nieuwe handelwijzen in eens op groote schaal in te voeren, maar wenschten alleen, dat de tabaksfabrijkanten in alle verschillende gewesten flink doorgezette proeven namen, om daardoor stellig uit te maken, of de tabaks kultuur op Java voor geene voordeelige wijziging vatbaar is. Naar onze meening moet zich daartoe diepe bewerking, gepaste bemesting en vermeerdering van het humus-gehalte van den grond aan eene zorgvuldige verzorging van het gewas paren. Men werpe ons niet tegen, dat dit door de verhouding tegenover de bevolking dikwijls onmogelijk is; — waar men met eene reformatie geen begin maakt, zal men ook nimmer resultaten zien, en al is het dan ook, dat eerst een volgend geslacht van onze pogingen de vruchten zal plukken, blijft het des niet te min onzen pligt om hoe eer hoe beter den weg van vooruitgang te betreden.

E.

(*) DR. E. R. FRESENIUS, Leerboek der scheikunde voor Land- en boschbouwers, bewerkt door F. A. ENKLAAR bl. 537 Gorinchem, v. d. Mast.

**) Dr. E. WOLFF, De natuurkundige grondslagen van den akkerbouw, bewerkt door E. C. ENKLAAR. Deel I. bl. 95. Bij W. E. Y. Tjeenk Willink te Zwolle.

†) T. a. p. Dl. I bl. 88.

*) Men bedenke echter wel, dat wij spreken van uitplanten en niet van oogsten.

Bijvoegsel tot den *OOSTPOST* van den 19den November 1861 no. 272.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.	*Vlag*	*Naam van het Schip*	*den Gezagvoerder.*	*Grootte van 't schip in Lasten.*	*van waar gekomen.*	*wanneer gezeild.*	*welke plaats aangedaan.*	*werwaarts bestemd.*	*Agenten.*
Nov. 19	Ned. Ind.	Stoomboot Makasser.	J. C. Bierings.	175	Batavia.		Samarang.	Soerabaija	
„ —	Nederl.	Julie Claere.	A. van Oostervom.	223	id.		geen	„	
„ —	„	Antoinette.	Intjo Amat.		Balie beleleng.		„	„	

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.	*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Naar.*
Nov. 19	Ned.	Martha en Jacoba.	E. de Vries.	Nederland.
„ —	Ned. Ind.	Atiat Toelbarie.	Sa d Segaf bin Salimsegaf.	Poelolaut.

In lading en in reparatie liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Bestemming.*	*Agenten.*
Nederlandsche	Willem Daniel.	De Jong.	Nederland.	Fraser Eaton & Co.
Hamb.	Antonia.	H. C. W. Bock.	In lossing.	„ „ „ „
Nederlandsche	Telegraaph.	Rulofs.	Nederland.	„ „ „ „
Eng.	Richard Thornton.	Sinclair.	Londen.	„ „ „ „
Gouvern.	St. Telegraaf.	W. Huisman.	Lasem.	„ „ „ „
Zweeds.	Carolina.	Wennerholm.	Europa.	Hill Broekman & Co.
Nederl.	Emma en Mathilde.	H. J. Behrens.	Batavia.	Adam & Co.
„	Argo.	A. W. F. van Teutem.	Nederland.	Anemaet & Co.
„	H. Vicentius van Paulo.	Vossen.	In reparatie.	E. ten Brinck & Co.
„	Nova Zembla.	Hardijk.	Nederland.	Arnold & Zonen.
„	Weltevreden.	Duinker.	„	„ „ „
Amerik.	Scargo.	Houwes.	„	B. J. van Eck & Co.
Nederlandsche	Elisabeth en Jacoba.	J. G. Lucas.	Onbepaald.	B. Kopersmit & Co.
„	Nicolaas Witsen.	D. de Reever.	Batavia.	„ „ „ „
„	Jan van Hoorn.	Borghorst.	In Reparatie.	„ „ „ „
„	Vrede.	v. d. Plas.	Nederland.	„ „ „ „
„	Johanna.	A. J. P. D. Swemer.		Mathien Ebbs Ruys & Co.
„	Josepha en Louisa.	A. Muijsson.		J. F. van Leeuwen & Co.

Straat Sunda Doorgezeild.

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.	DATUM.		BESTEMMING.
Oct.	27	Nederlandsche	Maassluis.	S. Post.	Rio-de-Janeiro.	26	Aug.	Batavia.
„	31	Engelsche	Eagle.	D. James.	Glasgow.	4	Julij	Idem.
Nov.	3	Nederl.	Jacoba Cornelia Clasina.	A. J. Declisur.	Amsterdam.	7	„	Idem.
„	7	Engelsche	Eleonora.	J. Blayter.	Liverpool.	11	„	Idem
„	10	Deensche	Congo.	C. Christiansen.	Glasgow.	28	„	Singapore.
„	11	Amerik.	Agnes.	King.	Melbourne.	6	Oct.	Orders.
„	9	Engelsche	Prince of Wales.	Raison.	Hongkong.	3	„	New-York.
„	—	Spaansche	Cervantes.	M. Aguirre.	Manilla.	4	„	Liverpool.
Oct.	24	Engelsch	Nemesis.	J. Allau.	Foochow.	25	Aug.	Cowes.
„	25	„	Balarat.	Jones.	Shanghae	18	Sept.	Londen.
„	—	„	Florence Nightingale.	K. B. Beard.	Foochowfoo.	24	„	Melbourne.
„	—	„	Pegasus.	J. D. Penriece.	Shanghae.	18	„	Londen.
„	—	„	Shang.	C. Mekrepe.	Whanpoa.	17	„	„
„	24	Nederlandsch	Julie.	B. Brem.	Batavia.	22	Oct.	Sydney.
„	—	„	Holland.	B. Auffmorth.	„	24	„	Amsterdam.
„	25	„	Graaf Dirk III.	C. Rotgans.	„	—	„	Dordrecht.
„	26	Engelsch	John Bull.	T. Roberts.	Amoij.	14	Aug.	New-York.
„	—	Nederlandsch	Whampoa.	J. C. Marcussen.	Batavia.	25	Oct.	Padang.
„	27	Fransch	Reine des Anges.	Guillard.	Sydney.	8	Nov.	Order.
„	—	Engelsch	Granger.	J. C. Hansen.	Newport.	28	Dec. 1860.	Hongkong.
„	—	„	Eliza Thornton.	T. Maxwell.	Londen.	4	Julij.	Batavia.
„	24	Nederlandsch	Javaan.	T. H. Bodeman.	Amsterdam.	9	„	„
„	26	Engelsch	Electric.	J. B. Sprott.	Singapore.	9	Oct.	Londen.
„	—	„	J. E. Lemon.	W. Thonor.	Manilla.	26	Sept.	„
„	27	„	Charlotte Anna.	W. Good.	Shanghae.	24	Aug.	„
„	25	„	Wynand.	D. Reid.	Amoij.	16	Sept.	„
„	27	„	City of Carlisle.	W. Peatreath.	Foochowfoo.	10	„	„

Aangekomen schepen te Batavia.

DATUM.		VLAG.	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN	GEZEILD.
Nov.	9	Nederlandsche	bark	Pictura.	H. Leonhardt.	Sumbawa.	28 Oct.
„	—	„	schip	Kortenaer.	A. Glazener jr.	Rotterdam.	2 Aug.
„	—	„	bark	Delanie.	Said Mohamat bin Alie.	Rionw.	21 Oct.
„	—	„	brik	Salim.	Said Hamit bin Achmat Segaf.	Samarang.	2 Nov.
„	—	Engelsche.	schip	Eleonora.	J. Blascter.	Liverpool.	11 Julij.
„	10	Nederlandsche	stoomb.	Batavia.	G. A. Nijs.	Soerabaija.	7 Nov.
„	—	„	brik	Marzoek.	Sech Alie bin Abdulla Bahawie.	Muntok.	6 „
„	11	„	schip	Stad Leijden.	J. C. van de Poll.	Macao.	12 Oct.
„	—	„	bark	Ydroessie.	Sech Abdul Rachm. b. Aboeb. b. Bakeer.	Panaroekan.	7 Nov.
„	—	„	brik	Kaliemaas.	Sech Salim Boegies.	Samarang.	8 „
„	12	Zijner Ms.	schroefstms.	Reinier Claeszen.	luitenant-ter-zee 1e kl. H. A. Modderman.	Soerbaija.	9 „
„	—	„	schip	Cornelia.	G. de Vries.	Hongkong.	12 „
„	—	Fransche	—	Jules Cezard.	.........Ropers.	Samarang.	6 „

Vertrokken schepen van Batavia.

DATUM.		VLAG.	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Nov.	10	Nederlandsche	bark	Hindostan.	Said Said bin Segaf Makanoen.	....
„	—	„	—	Jan van Hoorn.	C. M. Borghorst.	Soerabaija.
„	—	„	schip	Willemmina en Clara.	C. Abraham Jr.	Amsterdam.
„	—	Engelsche	brik	Leven.	R. Ballard.	Kokos-Eiland.
„	—	Bremer	schip	Johann Lange.	J. Lamke.	Nederland.
„	—	Nederlandsche	bark	Zeemanschoop.	G. N. R. Phaff.	Idem.
„	11	„	—	Johanna.	A. J. D. Swemer.	Idem.
„	12	Deensche	schip	Jorgens Bruhn.	J. P. Kopperholdt.	Idem.
„	—	Nederlandsche	schoener	L'Union.	G. Schuit.	Indramaijoe.
„	—	„	schroefst.	Reinier Claessen.	L. t/z 1e kl. H. A. Modderman.	Onrust.
„	13	„	schoener	Marij Goddard.	J. Haring.	Rotterdam.
„	—	„	schip	Julie Claire.	A. van Oosteroom.	Nederland.
„	—	„	—	Javaan.	J. M. Sobels.	Sumanap.
„	—	Hamburgsche	—	Helios.	P. H. Hansen.	Nederland.

In lading liggende schepen te Batavia.

Nederl. bark *Scheveningen*, van de Velde, *Johanna Maria*, Dam, schip *Kortenaer*, Glazener, bark *Theodora Machtilda*, Boelhouwer, schip *Hollandia*, Ruige, bark *Loopuyt*, van der Hidde, schip *Jacoba Cornelia Clasina*, Declisur, *Cornelia*, de Vries, bark *Nieuw Lekkerland*, Hoffman. schip *Stad Leyden*, van de Poll. Ned. Indsch bark *Srie Palembang*,... *Fathool Main*,.. *Elenbanka*,... *Anoer Salim*,... brik *Busrol Karim*,... bark *Assulanie*,... *Batavia*, Oey Soewio, brik *Salim*, Achmat Segaf, bark *Djelanie*,... *Ydrosie*, Bin Bi hier, brik *Kalimaas*, Salim Boegies, *Marzoek*, Bagawie, bark *Faidoel Rachman*, Ba-Alie, schoener *Bintang Toedjoe*, Tan Hing, brik *William*,... stoom. *Oenarang*, van Hulstyn, *Macassar*, Bierings, *Batavia*, Nye, bark *Pictura*,... Engelsch. bark *Eliza Thornton*, Maxwell, *Eagle*, James, *Gertrude*, Adley, *Eleonora*, Bell, Amerikaansch. bark *Ceylon*, Simpson, schip *Agnes*, King, *Rosselle*, Pierce, Hanov. *Kroonprins Ernst August*. Wilder, Oldenb. *O'Tyen*, Addicks, Ham. *Helios*,... bark *Johanna Stoll*, Koch.

Aangekomen schepen te Wijnkoopsbaai.

datum.	vlag.	namen der schepen.	gezagv.	van
Oct. 22	Ned schip	Maria Anna.	S. D. van Monnom.	Anjer.

Vertrokken schepen van Wijnkoopsbaai

datum.	vlag.	namen der schepen.	gezagv.	naar
Oct. 22	Ned schip	Maria Anna.	S. D. van Monnom.	Rotterdam.

Aangekomen schepen te Cheribon.

datum.	vlag.	namen der schepen.	gezagv.	van
Nov. 5	Ned. schoen.	Toelook Adjoeoor.	Said Abdul Rachman Alkaf.	Tagal.
„ 6	„ —	Otto.	Rotgans.	Batavia.

Vertrokken schepen van Cheribon.

datum.	vlag.	namen der schepen.	gezagv.	naar
Nov. 4	Ned. bark	Hairol barie.	Sech Moht. Arfan.	Soerabaija.
„ —	„ —	Fathus Sroer.	Sech Moht. bin Salim Bakreso.	Samarang.
„ 6	„ schoen.	Toelook Aidjoeroor.	Said Abd. Rachman Alkaf.	Palemb. Muntok via Bat.

Schepen liggende ter reede te Cheribon.

Ned. schip Diligence, Anna Digna, Otto.

Aangekomen schepen te Indramaijoe.

datum.	vlag.	namen der schepen		gezagv.	van
Nov. 4	N. Ind.	brik	Tartar.	Jim Kingkong	Pekalongan.
„ —	„	schoen.	Padang.	Tan Insoen	Cheribon.
„ —	„	bark	Kimwan.	Lie Tjin Ing.	Idem.
„ —	Amer.	schip	Wild Rover.	B. Crowelf jr.	Batavia.

Vertrokken schepen van Indramaijoe.

datum.	vlag.	namen der schepen.		gezagv.	naar
Nov. 4	N. Ind.	bark	Soeijgoan.	Tio Tingkiat.	Rembang.
„ —	„	schoen.	Almas.	Amat.	Muntok.

Schepen liggende ter reede te Indramaijoe.

Ned. Ind. bark Baboel Joesoer, Kimwan, brik Tartar, schoener Padang, Amer. schip Wild Rover. — Zweed. bark Elisabeth.

Aanvoer en Uitvoer te Soerabaija van den 19den November 1861.

AANVOER.

Van Nederland via Batavia, per het Ned. schip *Joseph Louisa*, gezagv. A. MUIJSSON.

120/m steenen, 230 bn. koffij zakken, N. H. M.

Van Nederland via Batavia, per het schip *Johanna*, gezagv. A. J. P. D. SWEMER.

119 kn. ruw katoen, 50 kn. bier, 20 bn. drills, 5 kn. slendang, 5 kn. rood en zwart katoen, 948 schuitjes tin, 709 coll. ijzerwerk, 4 kn. kantoor behoeften, N. H. M. 1 vt. vleesch, GEZAGVOERDER.

Van Balie per praauw *Tjemplong*, gezagv. KETJIL.

10 pic. koffij, 24 ps. koehuiden, 84 pic. klapper-olie, 770 ps. klappernoten, 20 pic. dendeng, 4 pic. boombasten, 5 pic. ruw katoen, LIEM TOSIEN.

UITVOER.

Naar Nederland per het Ned. schip *Martha* en *Jacoba*, gezagv. E. DE VRIES.

1 kn. kleedingstukken, MC LENNAN & Co; 667 pic. tabak, P. KEVEL & Co; 5348 pic. rotting, FRASER EATON & Co; 8060 pic. suiker, B. KOPERSMIT & Co.

Marktprijzen.

SUIKER No. 16 per picol ƒ 14¾ @ ƒ 15.—
ROTTING ƒ 7.— @ 8.—
WISSELKOERS 100½ % @ pari.

Voor ieder in dit blad voorkomend artikel, hetwelk van geene onderteekening is voorzien, stelt de Redactie zich verantwoordelijk zoolang door haar geen ander schrijver wordt opgegeven.

GEDRUKT BIJ **LE ROY & CO** TE SOERABAYA.